21/08/2024, 22:04 16679734481371027771039157623966 - Sunanda Julme.jpg

IMPACT FACTOR
5.473 (SJIF)

UPA NATIONAL E-JOURNAL
Interdisciplinary Peer-Reviewed Indexed E-Journal

ISSN
2455-4375

सांस्कृतिक मूल्य, पारंपरिक वारसा आणि नव शिक्षण धोरण २०२०

डॉ . सुनंदा बोरकर
सहायक प्राध्यापक,
कमला नेहरू महाविद्यालय, नागपूर.
मोबा. ८७६६४२२४७५
sunandaj205@gmail.com

गोषवारा -

अन्न, वस्त्र, निवारा या माणसाच्या मूलभूत गरजा आहेत. आता या गरजांमध्ये शिक्षणाचाही अंतर्भाव केला गेला आहे. शिक्षण घेतलेला मनुष्य अन्न, वस्त्र, निवारा या आपल्या गरजांच्या पूर्तीसाठी सक्षम होतो. हे शिक्षण या देशातील प्रत्येक व्यक्तीला मिळावे हेच नवे शैक्षणिक धोरण २०२० चे उद्दिष्ट आहे. १८५४ चा वूड्सअहवाल, १८८२ चा हंटर अहवाल, १९०२ चा रैली आयोग हे या देशाचे शैक्षणिक धोरण ठरविणारे आयोग होते. भारत स्वतंत्र झाल्यानंतर राधाकृष्णन आयोग, कोठारी आयोग या दोन आयोगांनी केलेल्या शिफारशीनुसार आपल्या देशातले शैक्षणिक धोरणांची आखणी झाली होती. १९८६ च्या शिफारशींनंतर तब्बल ३४ वर्षांनी डॉ. कस्तुरीरंगन यांच्या अध्यक्षतेखाली एका आयोगाची स्थापना करून शैक्षणिक धोरण आखण्यात आले आहे. यालाच 'नवे शैक्षणिक धोरण २०२०' असे संबोधण्यात येते.

देशात शिक्षितांचा टक्का वाढत असला तरी गुणवत्तेच्या बाबतीत प्रचलित शिक्षण व्यवस्थेत काही उणिवा आहेत. इंग्रजी भाषेतून शिक्षणाला अवाजवी महत्त्व दिले जात आहे. आपल्या पाल्याने स्पर्धेत टिकून राहावे म्हणून प्रत्येक पालक आपल्या पाल्याला इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांमधून शिक्षण देतो आहे. बालकांच्या मानसिक विकासासाठी, तसेच क्लिष्ट संकल्पना स्पष्ट होण्यासाठी मातृभाषेतून शिक्षण दिले गेले पाहीजे हे आधुनिक मानसशास्त्राने मान्य केले आहे. त्यामुळे नवीन शैक्षणिक धोरणात मातृभाषेतून शिक्षणाला प्राधान्य दिले आहे गेले आहे. त्याचबरोबर सांस्कृतिक मूल्ये आणि पारंपरिक वारशाचे शिक्षण देण्याचे निश्चित केले आहे.

बीजशब्द -शिक्षण, विद्यार्थी, धोरण, संस्कृती, परंपरा.

प्रस्तावना -

विद्यार्थी हे देशाचे भवितव्य असतात. त्यांना काळानुरूप शिक्षण दिले तरच देशाचे भवितव्य उज्वल होऊ शकते. जागतिकस्तरावर विकसित झालेल्या राष्ट्रांनी विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर दिलेला भर त्यांच्या प्रगतीच्या मार्गाचे प्रवेश द्वार ठरला आहे. आपल्या देशाच्या विद्यमान सरकारने ही वर्तमान शिक्षण धोरणात बदल घडवून नवीन शैक्षणिक धोरणाला मंजुरी दिली आहे. हे धोरण आखण्यासाठी एक समिती गठीत करण्यात आली होती. एकविसाव्या शतकातील दोन दशके उलटून गेल्यानंतर २०२० मध्ये या शैक्षणिक सुधारणा सादर करण्यात आल्या आहेत. ३० जुलै २०२० रोजी विद्यमान मंत्रिमंडळाने नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाला मान्यता दिली आहे. हे धोरण २०२२ पासून लागू होणार आहे.

संशोधन पद्धती -

https://drive.google.com/file/d/1dwKnj9dKbxSL3rIEds4RkBPty-eIfwMP/view 1/1